

۱. هر یک از مثال‌ها به یکی از خصوصیات «همزه» استقامت اشاره دارد؛ خصوصیت متناسب با هر مثال را بیان فرمایید.

الف: «تَرَوْحُ مِنَ الْحَيِّ أَمْ تَبْتَكِرُ»
 ب: «وَإِنْ أَدْرَىٰ أَقْرَبُ أَمْ بَعِيدٌ مَا تُوعَدُونَ»
 ج: «أَتُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ أَمْتَمْتُمْ بِهِ»
 د: «أَلَسْتَ أَخَاهُ فِي الْهُدَىٰ وَوَصِيَّهُ»

۲. «التحقیق آنہ إذا قیل: «إِنْ تَزُرْنِي أُرْزُقُ وَإِذَا أَحْسَنَ إِلَيْكَ فَإِنَّ قَدْرَتَ الْعَطْفِ عَلَى الْجَوَابِ جَزْمٌ وَبَطْلٌ عَمَلٌ «إِذَا»، لَوْ قَوَّعَهَا حَشْوًا أَوْ عَلَى الْجَمَلَتَيْنِ جَمِيعًا جَازَ الرَّفْعُ وَالنَّصْبُ، لِتَقَدُّمِ الْعَاطِفِ»
 متن را در قالب مثال موجود در آن توضیح دهید. (علت جواز هر یک از اعراب‌ها را بیان فرمایید.)

۳. «إِنَّ الْوَصْفَ بَأَنَّا وَ مَا بَعْدَهَا عَلَى قَسْمَيْنِ إِمَّا أَنْ يَكُونَ مَخْصَصًا وَإِمَّا أَنْ يَكُونَ مُؤَكَّدًا»

الف: در مثال‌های زیر «إِلَّا» مفید «تخصیص» است یا «توکید»؟

الف ۱: «لَهُ عِنْدِي عَشْرَةٌ إِلَّا دَرْهَمٌ»
 الف ۲: «كُلُّ أَخٍ مُفَارِقُهُ أَخُوهُ إِلَّا الْفَرَقْدَانِ»

ب: نوع «إِلَّا» را در جملات زیر مشخص کنید.

ب ۱: «وَتَقِيهِمْ طَوَارِقَ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ إِلَّا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ»

ب ۲: «قَلِيلٌ بِهَا الْأَصْوَاتُ إِلَّا بُغَامُهَا»

۴. «أَنَّهُ سَمِعَ: «أَمَّا الْعَبِيدَ فَذُو عِبِيدٍ بِالنَّصْبِ» وَ «أَمَّا قَرِيشًا فَأَنَا أَفْضَلُهَا» وَ فِيهِ دَلِيلٌ عَلَى أُمُورٍ: أَحَدُهَا: أَنَّهُ لَا

يَلْزَمُ أَنْ يُقَدَّرَ «مَهْمَا يَكُنْ مِنْ شَيْءٍ» بَلْ يَجُوزُ أَنْ يَقَدَّرَ غَيْرَهُ مِمَّا يَلِيقُ بِالْمَحَلِّ؛ إِذِ التَّقْدِيرُ هُنَا: «مَهْمَا ذَكَرْتَ»؛

الثَّانِي: أَنَّ «أَمَّا» لَيْسَتْ الْعَامِلَةُ، إِذْ لَا يَعْمَلُ الْحَرْفُ فِي الْمَفْعُولِ بِهِ؛ الثَّلَاثُ: أَنَّهُ يَجُوزُ «أَمَّا زَيْدًا فَإِنِّي أَكْرَمُ» عَلَى

تَقْدِيرِ الْعَمَلِ لِلْمَحذُوفِ»

دو نتیجه از نتایجی که ابن‌هشام از مثال‌های «أَمَّا الْعَبِيدَ فَذُو عِبِيدٍ» و «أَمَّا قَرِيشًا فَأَنَا أَفْضَلُهَا» گرفته است

را توضیح دهید.

۵. نوع «أَنَّ» و «إِنَّ» را در آیات زیر بیان فرمایید.

الف: «وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ»

ب: «وَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِئًا بِهِمْ»

د: «وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ»

ج: «وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لِيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ»

۶. نوع (معنا) مفردات مشخص شده را انتخاب فرمایید.

الف: «وَبَكَرَمَكَ أَيُّ رَبِّ اسْتَفْتَحَ دُعَائِي» (حرف تفسیر، حرف جواب، حرف نداء، حرف تفصیل)

ب: «وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلُّ إِي وَرَبِّي» (حرف جواب، حرف نداء، حرف تفسیر، حرف عطف)

ج: «أَيُّ مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى» (موصوله، استفهامیه، شرطیه، وصلیه)

د: «فَمَنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَيْكُمْ زَادَتْهُ هَذِهِ إِيْمَانًا» (موصوله، استفهامیه، شرطیه، دال بر معنای کمال)

۷. الف) دو حکم از احکام اختصاصی «باء» قسم را بیان فرمایید.

ب) معنای «باء» در آیهی شریفهی «ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ» و روایت «لَنْ يَدْخُلَ أَحَدُكُمْ الْجَنَّةَ

بِعَمَلِهِ» سببیت است یا مقابله؟

۸. «بلی» حرف جواب تختص بالنفی و تفید إبطاله؛ سواء كان مجرداً (حالت اول) أم مقروناً بالإستفهام،

حقیقیاً كان (حالت دوم) أو توبيخياً (حالت سوم) أو تقریرياً (حالت چهارم)»

متن به چهار حالت استعمال «بلی» اشاره دارد؛ مشخص کنید هر یک از مثالها مناسب برای کدام حالت است؟

الف: «أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى» ب: «أَمْ يَحْسِبُونَ أَنَا لَنَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَى»

ج: «بَلَى» در جواب «أَلَيْسَ زَيْدٌ بِقَائِمٍ» د: «زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَى وَرَبِّي لَتُبْعَثَنَّ»

۹. درست یا نادرست بودن گزاره‌های زیر را مشخص فرمایید.

الف: فعل مضارع دارای زمان حال بعد از «حتی» منصوب است.

ب: در «وَزُلْزِلُوا حَتَّى يَقُولُ الرَّسُولُ» (به رفع «يَقُولُ») «حتی» حرف ابتداء است.

ج: دخول «إلی» بر فعل مضارع منصوب (به «أَنْ» مقدر) جایز است.

د: در مثال «قَامَ الْقَوْمُ حَتَّى زَيْدٌ قَامَ» إعراب جرّ و رفع برای «زید» جایز است.

۱۰. چهار ویژگی «رَبُّ» نسبت به سایر حروف جرّ را بیان فرمایید.

موفق باشید.